

Projekat finansira
Evropska unija

Švedska
Sverige

Međunarodna
organizacija
rada

Prilog 1 Uputstva za podnosioc prijedloga projekta

Broj: 01/2023

**Korisnički put za aktivaciju i zapošljavanje mladih žena i
muškaraca (15-29 godina) (LOT 1)**

Datum objavljivanja: 21.12.2023. godine

BILJEŠKA

Ovaj dokument predstavlja detaljno pojašnjenje koraka/aktivnosti koje budući implementatori projekta trebaju pružiti krajnjim korisnicima integralno i prema definisanom redoslijedu u okviru intervencije LOT 1 (Korisnički put 1). Korisnički put opisuje redoslijed, obim i intenzitet usluga i programa koje krajnjem korisniku trebaju biti pružene od trenutka aktivacije pa sve do krajnje (samo)zaposlenosti korisnika, te utvrđuje minimalne standarde za realizaciju pojedinačnih usluga i programa u okviru intervencije.

Dokument je sastavni dio Poziva i definiše **obavezne tehničke zahtjeve** koji se postavljaju pred podnosiocima i suppodnosiocima prijedloga projekata i koji, stoga, trebaju biti adekvatno reflektovani i opisani u punom projektnom prijedlogu (Obrazac 1). Projektni prijedlozi u okviru LOT-a 1 koji ispuste da slijede Korisnički put (uključujući usklađenost realizacije usluga i programa sa utvrđenim minimalnim standardima) opisan u ovom dokumentu neće zadovoljiti tehničke kriterijume poziva navedene u glavnom dokumentu (Uputstvo za podnosiocima prijedloga projekata).

Korisnički put i njegovi elementi uvrđeni su na osnovu međunarodnih iskustava u provedbi usluga i programa za ciljnu grupu, istraživanja lokalnog tržišta rada i potreba krajnjih korisnika, nalaza o procjenama učinka aktivnih politika zapošljavanja u drugim zemljama te doprinosa međunarodnih eksperata i predstavnika domaćih institucija, a uzimajući u obzir ciljeve, resurse i vremenski okvir projekta EUzaZapošljavanje.

Ovaj dokument predstavlja intelektualno vlasništvo Međunarodne organizacije rada (MOR) i stoga ne smije biti dijeljen, reproduciran ili korišten u svrhe drugačije od pripreme i provedbe projekata u okviru intervencije LOT 1 projekta EU4Employment (EUzaZapošljavanje).

KORISNIČKI PUT 1: Aktivacija i zapošljavanje mladih žena i muškaraca (15-29)

1. STRUKTURA KORISNIČKOG PUTA 1

U tabeli ispod ponuđen je sažeti prikaz strukture Korisničkog puta 1, što uključuje pregled usluga i programa koji se pružaju u različitim paketima intervencija, vremenski okvir i dinamiku, aktere odgovorne za praćenje implementacije i učinaka te očekivane ishode. Korisnički put se implementira kroz tri paketa intervencija/komponente (aktivacija i ulazak u program, razvoj vještina i podrška zapošljavanju) čija je implementacija integralna i hronološki organizovana, pri čemu se usluge usmjerene ka aktivaciji i ulasku u program krajnjih korisnika realizuju prve, dok se usluge i programi podrške zapošljavanju krajnjih korisnika realizuju posljednji.

Paketi intervencija	Komponenta 1: Aktivacija i ulazak u program	Komponenta 2: Razvoj vještina	Komponenta 3: Podrška zapošljavanju ¹
Usluge i programi koji se pružaju u okviru paketa intervencija	<p>KORAK 1: Aktivnosti doseganja (eng. outreach) provode <i>izvršioci grantova</i>²</p> <p>KORAK 2: Registracija provode <i>javne službe za zapošljavanje (JSZ)</i></p> <p>KORAK 3: Profilisanje i osnovne savjetodavne usluge provode <i>JSZ</i></p> <p>KORAK 4: Osnovne usluge karijernog vođenja provode <i>izvršioci grantova</i></p> <p>KORAK 4.A: Individualni plan podrške provode <i>izvršioci grantova</i></p>	<p>KORAK 5: Napredne usluge karijernog vođenja provode <i>izvršioci grantova</i></p> <p>KORAK 5.A: Obuka na radnom mjestu (Program 1) izvode <i>izvršioci grantova</i></p> <p>KORAK 5.B: Obuka u ustanovi (Program 2) provode <i>izvršioci grantova</i></p> <p>KORAK 6: Procjena individualnih kompetencija provode <i>izvršioci grantova</i></p>	<p>KORAK 7.A: Obuka za traženje posla i podrška pri traženju posla (za zapošljive mlade kako je određeno u KORAKU 4.A ili nakon KORAKA 5) provode <i>izvršioci grantova u koordinaciji sa JSZ</i></p> <p>KORAK 7.B: Samozapošljavanje: savjetovanje, obuka, grantovi i mentorstvo (Program 3) provode <i>izvršioci grantova</i></p> <p>KORAK 7.C: Subvencije za zapošljavanje (realizuje se kroz grant za zapošljavanje za poslodavce) (Program 4) provode <i>izvršioci grantova</i></p>
Dinamika	4 mjeseca (maj – august 2024)	6 mjeseci (septembar 2024 - februar 2025)	6 mjeseci (mart – august 2025)
Obaveza praćenja	Izvršioci grantova, JSZ, MOR	Izvršioci grantova, JSZ, MOR	Izvršioci grantova, JSZ, MOR
Prelazni ishodi	Mladima (15-29) – koji nakon informisanja odluče da iskoriste dostupnu podršku – utvrđuje se profil na osnovu rizika sa kojima se suočavaju na tržištu rada, a dobijaju usluge savjetovanja i karijernog vođenja da bi se odredili najbolji koraci za ulazak / vraćanje na tržište rada (pomoć u traženju posla, obuka, subvencija za zapošljavanje ili samozapošljavanje)	Mladi (15-29), čiji profil pokazuje da su im potrebne dodatne vještine, primaju napredne usluge karijernog vođenja (procjena vještina) i programe obuke prilagođene njihovim potrebama za sticanje kompetencija za obavljanje zanimanja koja su tražena na tržištu rada.	<ul style="list-style-type: none"> Mladima (15-29), čiji profil pokazuje da su zapošljivi, dobijaju informacije o tržištu rada, obuku za traženju posla i podršku pri traženju posla kako bi se zaposlili. Mladima (15-29), čiji profil pokazuje da imaju sklonost ka preduzetništvu, pružaju se savjeti, poslovna obuka, finansijska i mentorska podrška za pokretanje djelatnosti.

¹ Učešće u aktivnostima 7.A, 7.B i 7.C je međusobno isključivo, što znači da se korisnik može uputiti u ne više od jedan program/uslugu u Komponenti 3.

² Provedbom izvršilaca grantova se, u smislu ovog dokumenta, smatra svaka realizacija aktivnosti koju izvršioci grantova isporučuju neposredno ili posredno kroz saradnju sa vanjskim saradnicima/pružateljima usluga. U tom smislu, provedbom se smatra implementacija kroz direktno pružanje usluga/programa ili facilitaciju pružanja usluga/programa trećih strana.

			<ul style="list-style-type: none"> Mladi (15-29), čiji profil pokazuje da su suočeni sa višestrukim preprekama na tržištu rada, zapošljavaju se u partnerskim preduzećima koja dobijaju podsticaj za zapošljavanje.
Krajnji ishod		Mladi korisnici koji su pohađali programe obuke zapošljavaju se šest mjeseci nakon završetka programa.	<ul style="list-style-type: none"> Mladi korisnici koji su prošli obuku za traženje posla i savjetovanje za zapošljavanje zaposleni su šest mjeseci nakon završetka podrške (dodatno mjerenje po završetku projektnog ciklusa). Mladi korisnici koji su dobili podršku za samozapošljavanje i dalje posluju 12 mjeseci nakon završetka podrške (dodatno mjerenje po završetku projektnog ciklusa). Mladi korisnici koji su zaposleni kroz subvencionisano zapošljavanje i dalje su zaposleni šest mjeseci nakon završetka programa (dodatno će se mjeriti po završetku projektnog ciklusa).

2. OPIS KORISNIČKOG PUTA 1

- KORAK 1:** Sa mladom osobom (15-29) ostvaruje se kontakt i pruža joj se tačne i atraktivne informacije o tržištu rada, mogućnostima za karijeru i besplatnoj podršci za dolazak do plaćenog zaposlenja.
- KORAK 2:** Korisnik sa kojim je kontakt ostvaren putem aktivnosti dosezanja, prati se do biroa JSZ radi registracije (osnovni administrativni uslov za pristup različitim vrstama dostupne podrške), ukoliko nije prethodno registrovan.
- KORAK 3:** Korisnici koji se registruju ili su već registrovani kod biroa JSZ imaju prvi savjetodavni razgovor sa savjetodavcem JSZ radi prikupljanja dodatnih informacija u svrhu izrade detaljnog individualnog profila (profilisanje). Ovaj profil sadrži sve lične podatke (ime, prezime, telefon, adresa), kao informacije o stepenu obrazovanja, vještinama i prethodnom radnom iskustvu, između ostalog. Ako je osoba profilisana kao zapošljiva, biće uključena u standardne linije usluga JSZ. Profilisanje podržava MOR osiguravanjem dodatnih obuka za savjetodavce JSZ i predlaganjem instrumenata za profilisanje. Korisnik se iz KORAKA 3 u KORAK 4 uključuje prema informaciji koju je dobio tokom KORAKA 1, prema iskazanom vlastitom interesu za potencijalno učešće u datom Korisničkom putu.
- KORAK 4:** Korisnik se nakon profilisanja upućuje izvršiocu granta na osnovne sesije karijernog vođenja. Ove sesije biće od ključnog značaja za: (i) doradu individualnog profila; (ii) provjeru ličnih stavova, želja i potreba; i (iii) upućivanje korisnika na dostupne linije za podršku.

- KORAK 4.A: Mladi korisnik, na osnovu rezultata profilisanja, dobija savjet izvršioca granta o mogućnostima koje su na raspolaganju i najprimjerenijem korisničkom putu. Kada se korisnik saglasi, izrađuje se individualni plan podrške i dostavlja korisniku i izvršiocu granta radi praćenja. Ako je mlada osoba zapošljiva, upućuje se na KORAK 7.A; ako ima poslovne sklonosti, upućuje se na KORAK 7.B; ako se suočava sa višestrukim nedostacima/barijerama na tržištu rada, upućuje se na KORAK 7.C (subvencije za zapošljavanje). Ako mlada osoba nema nikakve ili ima nedostatne ili prevaziđene (zastarjele) vještine, upućuje se na napredne usluge karijernog vođenja, uključujući procjenu vještina (KORAK 5) i program obuke (KORAK 5.A ili KORAK 5.B) i, konačno, na procjenu kompetencija (KORAK 6). Ako osoba više nije zainteresovana za pomoć ili joj je možda potrebna druga vrsta podrške, upućuje se JSZ radi dalje pomoći.
- KORAK 5: Napredno karijerno vođenje: Korisniku koji je prethodno upućen na obuku biće ponuđene dodatne sesije karijernog vođenja, gdje će biti urađena procjena vještina i mapiranje ličnih interesovanja da bi se izabrali najprikladniji modalitet i program obuke.
- KORAK 5A/B:(Obuka van radnog mjesta/obuka na radnom mjestu): Korisnici kojima nedostaju vještine za obavljanje zanimanja upućuju se na programe obuke/obrazovanja odraslih, koji se mogu organizovati u ustanovi ili kod poslodavca. Izbor vrste obuke diktiraju: (i) individualni profil i lični stavovi; (ii) rezultati procjene vještina (KORAK 5); i (iii) vrsta izabranog zanimanja (kako je utvrđeno tokom sesija karijernog vođenja). Svi obezbijeđeni kursevi obuke treba da sadrže sesije o osnovnim („mekim“) vještinama koje povećavaju zapošljivost (kako učiti, timski rad, rješavanje problema, i sl.).
- KORAK 6: Na kraju svakog kursa, mladi korisnik podvrgava se procjeni kompetencija u svrhu provjere stečenog znanja i utvrđivanja izgleda za zapošljavanje.
- KORAK 7.A: Korisnicima za koje je uvrđeno – bilo tokom KORAKA 4 ili nakon KORAKA 5 – da su zapošljivi, nude se informacije o tržištu rada, obuka za traženje posla i podrška pri zapošljavanju radi: (i) samostalnog prijavljivanja na otvorena radna mjesta, ili (ii) povratak u JSZ radi usluga posredovanja pri zapošljavanju ili učešća u drugim programima aktivne politike zapošljavanja.
- KORAK 7.B: Korisnici koji imaju vještine, iskustvo i sklonost/afinitete prema preduzetništvu, upućuju se na pomoć pri samozapošljavanju. Ovaj element korisničkog puta uključuje: (i) usluge poslovnog savjetovanja; (ii) poslovnu obuku (planiranje poslovanja, istraživanje tržišta, računovodstvo, zakonski okvir, prodaja); (iii) finansijsku podršku za otvaranje preduzeća; i (iv) usluge mentorstva u svrhu registracije i vođenja preduzeća u prvim mjesecima poslovanja.
- KORAK 7.C: Korisnici koji nailaze na višestruke prepreke za ulazak na tržište rada ili zaposlenje (nedostatne vještine, bez radnog iskustva) nudi se mogućnost da uđu u program subvencionisanog zapošljavanja u partnerskom preduzeću.
- KORAK 0: Praćenje pružanja usluga i programa, uključujući prelazne i krajnje ishode.

3. MINIMALNI STANDARDI REALIZACIJE USLUGA I PROGRAMA (IZVRŠIOCI GRANTOVA)

3.1. KOMPONENTA 1: AKTIVACIJA, ULAZAK U PROGRAM I OSNOVNO KARIJERNO VOĐENJE

KORAK 1: Aktivnosti dosezanja

Cilj aktivnosti dosezanja (eng. outreach) je doprijeti do krajnjih korisnika, odnosno stupiti u kontakt sa mladim osobama (15-29) koje su neaktivne ili nezaposlene, a aktivno ne traže posao jer: (i) nemaju relevantne informacije, ili (ii) nemaju povjerenja u institucije, ili (iii) uvjereni su da im zaista niko ne može pomoći sa problemima sa kojima se suočavaju.

Ciljevi koje izvršilac granta treba da ostvari u organizaciji i realizaciji aktivnosti dosezanja su: (i) animirati korisnike da se angažuju u vezi traženje posla; (ii) pružiti im pouzdane informacije o dostupnim uslugama (vrste programa i usluga, kriterijumi kvalifikovanosti); (iii) motivisati ih da se aktivno uključe na tržište rada i podići svijest o prednostima plaćenog posla; i (iv) pomoći im da se prijave kod JSZ (administrativni uslov za dobijanje podrške). Ovo će se postići putem kampanja dosezanja i podizanja svijesti koje prate grupne / individualne informativne sesije.

Kampanja dosezanja krajnjih korisnika i podizanja svijesti mora da zadovolji sljedeće minimalne standarde:

- **Dinamika:** kampanja traje najmanje jedan, a najviše tri mjeseca;
- **Vid:** kampanja se realizuje kroz najmanje tri od sljedećih vidova:
  - Lecij (u digitalnom i štampanom formatu);
  - Infografike;
  - Informativni i motivacioni video zapisi;
  - Posebno osmišljeni događaji u svrhu dosezanja osoba iz ciljne grupe, posjete školama i lični susreti;
  - Objave na društvenim mrežama;
  - TV spotovi i radio džinglovi;
  - Gostovanja na TV i radio programima.
- **Kanali komunikacije:** koristi se najmanje jedan ili svi sljedeći kanali komunikacije:
  - Digitalni kanali i društvene mreže (npr. Facebook, Instagram, YouTube), određena internet stranica, aplikacije za razmjenu poruka (Viber, WhatsApp, itd.);
  - Tradicionalni mediji (TV, radio);
  - Grupne ili individualne informativne sesije koje se organizuju u prostorijama JSZ, centrima za socijalni rad i/ili obrazovnim ustanovama.

Izvršilac granta vodi računa da kroz aktivnosti dosezanja dosegne i do korisnika socijalne pomoći koji mogu učestvovati u Korisničkom putu, u mjeri i obimu u kojima procijeni da je to moguće u odnosu na regiju, nalaze analize tržišta rada i raspoložive resurse.

Podnosioci prijave za grantove mogu da sprovode kampanje za dosezanje i podizanje svijesti koristeći interne kapacitete, ili da angažuju pružaoce usluga (po osnovu ugovora), ili individualne stručnjake (po osnovu ugovora sa stručnjacima za dosezanje) ili da koriste kombinaciju pristupa. Ukoliko izvršilac granta odluči da u potpunosti realizuje ovu aktivnost kroz angažovanje spoljnih pružalaca usluga ili individualnih stručnjaka, dužan je da prilikom podnošenja prijedloga projekta, dostavi Sporazum o saradnji sa pružiocima usluga ukoliko su partneri na projektu (supodnosioci) ili pismo namjere ukoliko su vanjski pružaoци usluga, uključujući, u kraćim crtama, opis njihove misije, strategije i načina pružanja usluga i biografije stručnjaka/inja. U potonjem slučaju, MOR može zahtijevati dodatnu potvrdu spremnosti vanjskog pružaoца usluge da je spreman pružati usluge pod uvjetima koji su definisani u pismu namjere prije samog zaključivanja ugovora te, u slučaju supstancijalnih izmjena u odnosu na inicijalni prijedlog obustaviti finansiranje prijedloga projekta u skladu sa propozicijama iz Uputstva za podnosiocе prijedloga projekta.

Podnosilac je dužan dokazati svoje kapacitete za organizovanje i sprovođenje kampanja za doseganje / podizanje svijesti, uz fokus na postojeće kapacitete, prethodno i aktuelno iskustvo u radu sa specifičnom ciljnom grupom (mladi koji nisu zaposleni niti su u obrazovanju ili na obuci, NEET, 15-29) i strategiju koju će koristiti da privuče potencijalne korisnike u Korisnički put, te navesti kako će specifični alati, kanali, pristupi i partnerstva dovesti do željenih rezultata.

Praćenje: Učinak izvršioca granta u realizaciji KORAKA 1 mjeri se na osnovu četiri pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15-29), neaktivnih ili nezaposlenih, koji nisu registrovani kod JSZ, do kojih se došlo kroz aktivnosti doseganja (kampanje podizanja svijesti i individualne i grupne informativne sesije), po polu (muškarci, žene) i starosnoj grupi (15-24 i 25-29).*
2. *Ukupan broj mladih (15-29) koji pripadaju ciljnoj grupi informisanih o dostupnoj podršci (korisnički putevi, kriterijumi kvalifikovanosti).*
3. *Ukupan broj mladih (15-29) koji pripadaju ciljnoj grupi, a koje se motiviralo da se prijave na evidenciju nezaposlenih JSZ, po polu (muškarci, žene) i starosnoj grupi (15-24 i 25-29).*
4. *Ukupan broj mladih (15-29) koji pripadaju ciljnoj grupi, a koji su odlučili da učestvuju u Korisničkom putu kao rezultat aktivnosti doseganja (kampanje podizanja svijesti i individualne i grupne informativne sesije), po polu (muškarci, žene) i starosnoj grupi (15-24 i 25-29).*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navede metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za navedene pokazatelje. Za pokazatelj 3, evidencija JSZ će služiti kao sredstvo validacije. Stoga podnosioci prijedloga projekta trebaju načelno definisati principe razmjene podataka sa JSZ prilikom pripreme prijedloga, a u skladu sa Uputstvom za podnosiocje prijedloga projekta.

KORAK 4: Osnovne usluge karijernog vođenja

Osnovne usluge karijernog vođenja pružaju se svim korisnicima koji su potaknuti da se uključe u Korisnički put kroz aktivnosti doseganja i registrovani kod JSZ (preduslov za pristup uslugama i programima koji su predviđeni Korisničkim putem). Osnovne usluge karijernog vođenja biće pružene za najmanje 100 mladih osoba (15-29). Ako izvršilac granta bude imao dovoljno kapaciteta za pružanje osnovnih usluga karijernog vođenja većem broju korisnika zainteresovanih za dati korisnički put, može ih pružiti.

Osnovne usluge karijernog vođenja obuhvataju najmanje dvije sesije od po 45 minuta po korisniku, i to:

- Prva sesija (najmanje 45 minuta) služi za izgradnju odnosa, provjeru ličnih podataka korisnika, provjeru rezultata profilisanja i razgovor o karijeri i aspiracijama korisnika.
- Tokom druge sesije (najmanje 45 minuta) korisnik dobija informacije o dostupnim uslugama i programima, kao i savjete i uputstva o redoslijedu koji najbolje odgovara njegovim potrebama, sa jedne strane, i zahtjevima tržišta rada, sa druge. Ova sesija treba da rezultira izradom „individualnog plana podrške“ (vidjeti KORAK 4a), koji je od ključnog značaja za upućivanje korisnika na jedan od dostupnih programa (KORACI 5 do 7).

Osnovne usluge karijernog vođenja treba da ispunjavaju sljedeće minimalne standarde:

- **Dinamika:** Ove usluge se pružaju kroz najmanje dvije sesije od po 45 minuta, u periodu od najmanje jednog do najviše dva mjeseca. Ovaj period se može preklapati sa posljednjim sedmicama KORAKA 1.
- **Minimalan sadržaj usluga karijernog vođenja:** Informacije o tržištu rada (informacije o traženim zanimanjima, preduzećima koja otvaraju radna mjesta, geografskim područjima u kojima je potražnja za radnom snagom veća, karakteristikama i kvalifikacijama koje traže preduzeća); procjena potreba (individualne osobine, kompetencije, preferencije; psihološka situacija; informalno učenje i neformalno obrazovanje, motivisanost za traženje posla); i mapiranje linija

usluga, odnosno koraka u Korisničkom putu (opis linija/koraka, šta korisniku donose i koje rezultate korisnik može očekivati, potrebno vrijeme, finansijska i nefinansijska podrška koja se pruža tokom cijelog procesa).

- **Profil karijernih savjetnika:** Osoblje izvršioca granta ili spoljni stručnjaci zaduženi za osnovne usluge karijernog vođenja treba da imaju profesionalno iskustvo u primijenjenoj psihologiji I/II karijernom vođenju/orijentaciji I/II upravljanju ljudskim resursima I/II psihoterapiji koja se odnosi na rad/posao ili karijeru.

Izvršilac granta može pružati navedene usluge koristeći interne kapacitete, ili angažovati pružaoce usluga (po osnovu ugovora) ili individualne stručnjake (po osnovu ugovora). Ukoliko izvršilac granta odluči da u potpunosti ili djelimično realizuje ovu aktivnost kroz angažovanje spoljnih pružalaca usluga ili individualnih stručnjaka, dužan je da prilikom podnošenja prijedloga projekta dostavi Sporazum o saradnji sa pružiocima usluga ukoliko su partneri na projektu (supodnosioci) ili pismo namjere ukoliko su vanjski pružaoce usluga, uključujući, u kraćim crtama, opis njihove misije, strategije i načina pružanja usluga i biografije stručnjaka/inja. U potonjem slučaju, MOR može zahtijevati dodatnu potvrdu spremnosti vanjskog pružaoce usluge da je spreman pružati usluge pod uvjetima koji su definisani u pismu namjere prije samog zaključivanja ugovora te, u slučaju supstancijalnih izmjena u odnosu na inicijalni prijedlog obustaviti finansiranje prijedloga projekta u skladu sa propozicijama iz Uputstva za podnosiocce prijedloga projekta.

Praćenje: Učinak izvršioca granta u realizaciji osnovnih usluga karijernog vođenja mjeri se na osnovu dva pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15 - 29) u ciljnoj grupi koji su prošli kroz dvije sesije osnovnog karijernog vođenja prema polu (muški, ženski), nivou obrazovanja i starosnoj grupi (15-24 i 25-29).*
2. *Ukupan broj mladih (15 - 29) u ciljnoj grupi upućeni, ovim redom, na: (i) programe obuke (KORAK 5); (ii) podršku samozapošljavanju (KORAK 7.B); (iii) subvencionisano zapošljavanje (KORAK 7.C); i (iv) obuku i podršku u traženju posla (KORAK 7.A).*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navede metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za navedene pokazatelje.

KORAK 4.A: Individualni plan podrške

Ishod osnovnih usluga karijernog vođenja biće „individualni plan podrške“, gdje se korisnik i savjetnik za karijerno vođenje iz redova izvršioca granta dogovaraju o vrsti, redoslijedu i vremenskom okviru usluga i programa koje će korisnik dobiti. Ovaj plan će biti sastavni dio osnovne usluge karijernog vođenja (KORAK 4), a izrađuje ga savjetnik za karijerno vođenje koji zadovoljava stručni profil detaljno naveden iznad.

Minimalni standardi kvaliteta koji se primjenjuju na **individualni plan podrške** odnose se na:

- **Sadržaj:** Plan sadrži lične podatke korisnika, osnovne informacije o izvršiocu grantova, kao i opis, vremenski okvir i načine realizacije usluga i programa. Osnovni obrazac Individualnog plana podrške će pripremiti MOR i dostaviti izvršiocima granta prije početka implementacije korisničkog puta.
- **Relevantnost:** Plan treba odgovarati profilu korisnika, tj. treba odraziti njegove potrebe u pogledu podrške zapošljavanju (kao što je navedeno u procjeni potreba i mapiranju linija usluga koje trebaju biti pružene), sa jedne strane, kao i zahtjeve tržišta rada, sa druge.

Praćenje: Učinak izvršioca granta u realizaciji ovog KORAKA mjeri se na osnovu dva pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi koji zaključuju individualni plan podrške, prema polu (muški, ženski), nivou obrazovanja i starosnoj grupi (15-24 i 25-29).*

2. *Broj individualnih planova podrške koji su usklađeni sa profilom korisnika, njegovim potrebama i zahtjevima tržišta rada*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navede metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za pokazatelj br. 1. Za drugi indikator, izvršilac granta utvrđuje koherentnost i relevantnost na osnovu provjere svih planova individualne podrške u odnosu na individualni profil korisnika, individualne potrebe i rezultate na tržištu rada na kraju podrške.

3.2. KOMPONENTA 2: RAZVOJ VJEŠTINA

KORAK 5: Napredne usluge karijernog vođenja (procjena vještina)

Napredne usluge karijernog vođenja pružaju se svim korisnicima koji su raspoređeni tokom KORAKA 4 (usluge karijernog vođenja) na programe obuke. Ove usluge karijernog vođenja sastoje se od najmanje jedne sesije od 60 minuta po korisniku, gdje se utvrđuju pojedinačna interesovanja i procjenjuju osnovne vještine. Izvršilac granta može da koristi alate koji su dati za Odjeljak 1 i relevantan komplet alata koji su dati u publikaciji MOR-a *Surfing the Labour Market: Job Search Skills for Young People* (Snalaženje na tržištu rada: vještine traženja posla za mlade ljude) (MOR, Ženeva, 2012), druge publikacije i alate MOR-a ili bilo koji drugi alat kojim raspolažu. MOR će izvršiocima granta čiji su prijedlozi projekta odabrani za podršku ponuditi pregled relevantnih dostupnih alata, vodiča i, općenito, publikacija koje se mogu koristiti za pružanje ove usluge tokom pripreme za implementaciju Korisničkog puta u skladu sa Uputstvom za podnosioca prijedloga projekta.

Napredne usluge karijernog vođenja treba da zadovolje sljedeće minimalne standarde:

- **Dinamika:** napredne usluge karijernog vođenja realizuju se u jednoj sesiji od 60 minuta po korisniku, najmanje dvije sedmice prije početka obuke.
- **Alat za procjenu vještina:** Osnovni uslov koji se postavlja pred izvršioca granta je da alat za procjenu vještina korisnika jasno navede: (i) izabrano zanimanje; (ii) stručne i osnovne vještine za povećanje zapošljivosti koje mlada osoba treba da stekne da bi obavljala izabrano zanimanje; (iii) preferirani način obuke (van radnog mjesta/na radnom mjestu).
- **Profil savjetnika za karijerno vođenje:** Osoblje izvršioca granta ili vanjski saradnici zaduženi za napredne usluge karijernog vođenja (procjena vještina) mora da ima profesionalno iskustvo u andragogiji I/ILI karijernom vođenju / orijentaciji I/ILI upravljanju ljudskim resursima I/ILI stručnom osposobljavanju i obuci.

Podnosilac prijave za grant može pružati napredne usluge karijernog vođenja koristeći interne kapacitete, ili angažovati pružaoce usluga (po osnovu ugovora) ili individualne stručnjake (po osnovu ugovora). Ukoliko izvršilac granta odluči da u potpunosti ili djelimično angažuje pružaoce usluga ili individualne stručnjake kao vanjske saradnike, dužan je da prilikom podnošenja prijedloga projekta dostavi Sporazum o saradnji sa pružaocima usluga ukoliko su partneri na projektu (supodnosioci) ili pismo namjere ukoliko su vanjski pružaoci usluga, uključujući, u kraćim crtama, opis njihove misije, strategije i načina pružanja usluga i biografije stručnjaka/inja. U potonjem slučaju, MOR može zahtijevati dodatnu potvrdu spremnosti vanjskog pružaoca usluge da je spreman pružati usluge pod uvjetima koji su definisani u pismu namjere prije samog zaključivanja ugovora te, u slučaju supstancijalnih izmjena u odnosu na inicijalni prijedlog obustaviti finansiranje prijedloga projekta u skladu sa propozicijama iz Uputstva za podnosioca prijedloga projekta.

Praćenje: Učinak izvršioca granta u realizaciji naprednih usluga karijernog vođenja mjeri se na osnovu dva pokazatelja:

3. *Ukupan broj mladih (15 - 29) u ciljnoj grupi koji su prošli kroz sesije naprednog karijernog vođenja prema polu (muški, ženski), nivou obrazovanja i starosnoj grupi (15-24 i 25-29).*

4. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi upućeni, ovim redom, na: (i) obuku na radnom mjestu (KORAK 5.A); (ii) obuku u ustanovi (KORAK 5.B), prema zanimanju, starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i nivou obrazovanja na ulasku u program.*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navede metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za navedene pokazatelje.

KORAK 5.A: Obuka na radnom mjestu

Obuka na radnom mjestu obezbjeđuje se korisnicima koji nemaju stručne vještine i/ili radno iskustvo za obavljanje zadataka u izabranom zanimanju, što je utvrđeno na sesijama u okviru naprednog karijernog vođenja. Obukama na radnom mjestu predviđeno je da se najmanje 70% vremena obuke provede na radu, u stvarnom radnom okruženju. Obuka na radnom mjestu može da organizuje preduzeće iz privatnog sektora ili organizacija civilnog društva.

Obuke na radnom mjestu koje facilitira izvršilac granta: (i) za rezultat imaju pisano priznavanje ishoda učenja, i (ii) predviđeni su za zanimanja koja su tražena na tržištu rada, kako je utvrđeno na osnovu dostupnih informacija o tržištu rada.

Programi obuke na radnom mjestu moraju zadovoljiti sljedeće minimalne standarde:

- **Ugovor:** Obuka na radnom mjestu zasniva se na (i) ugovoru o radu ili, ukoliko je to moguće u datoj administrativnoj jedinici, (ii) ugovoru o stručnom osposobljavanju. Osnovni uslov je da ugovorom bude predviđena osnovna socijalna zaštita i osiguranje korisnika od povreda na radu. Ako komponentu obuke organizuje privatni ili javni organizator usluga obrazovanja ili obuke odraslih, primjenjuju se minimalni standardi navedeni u KORAKU 5.B. Prilikom zaključenja ugovora o radu, potrebno je donijeti poseban dokument koji jasno definiše vještine i kompetencije koje će krajnji korisnik steći, odnosno ishode učenja koje garantuje vrijeme provedeno na obuci na radnom mjestu, kao i oblike podrške koju će krajnji korisnik dobiti (mentorstvo, broj sati provedenih na učenju, tematske cjeline koje će biti obrađene, itd.), a u skladu sa narednom tačkom.
- **Sadržaj obuke:** Sadržaj programa obuke na radnom mjestu biće određen prije početka obuke i naveden u planu obuke (šablon će obezbijediti MOR-ov projekat), koji sadrži opis radnih zadataka, ishode učenja koje korisnica treba da postigne i sredstva za provjeru postizanja ishoda učenja. Na kraju kursa, korisnica polaže završni test, nakon čega dobija potvrdu koju izdaje partnersko preduzeće / organizacija (šablon će obezbijediti MOR-ov projekat).
- **Naknada korisnicima za obuku:** Korisnik ima pravo na minimalnu bruto mjesečnu platu ili, u slučaju zaključenja ugovora o stručnom osposobljavanju, na maksimalnu naknadu koju korisnik može primiti a da ne bude brisan iz evidencije nezaposlenih osoba prema važećim propisima u datoj administrativnoj jedinici. Idealno, mjesečna naknada tokom trajanja obuke ne bi trebala biti manja od 20% of prosječne mjesečne neto plate. Ako se komponenta obuke izvodi u ustanovi za obrazovanje ili obuku odraslih, primjenjuje se naknada navedena u KORAKU 5.B.. Izvršilac granta doznačava grant za obuku partnerskim preduzećima / organizacijama u svrhu pokrića troškova naknade.
- **Dinamika i intenzitet:** Programi obuke na radnom mjestu traju najmanje tri, a najviše šest mjeseci, sa 30 časova obuke sedmično. Trajanje programa obuke na radnom mjestu određuje se na osnovu (i) individualnog profila korisnika i vještina koje već posjeduje (kao što je utvrđeno tokom pružanja naprednih usluga karijernog vođenja); i (ii) složenosti radnih zadataka koje treba da obavlja.
- **Edukatori:** Partnersko preduzeće / organizacija obezbjeđuje dostupnost edukatora koji će nadgledati proces savladavanja gradiva. Edukatori su zaposleni u preduzeću / organizaciji i imaju najmanje tri godine radnog iskustva u preduzeću / organizaciji ili izabranom zanimanju. Ukoliko za ovaj zadatak nema zaposlenog izvršioca, partnersko preduzeće / organizacija u obavezi je da

angažuje vanjskog saradnika (sa relevantnim stručnim vještinama i najmanje tri godine iskustva na datom radnom mjestu i/ili u svojstvu stručnog edukatora).

- **Objekti u kojima se vrši obuka:** Partnersko preduzeće / organizacija obezbjeđuje sigurno i zdravo radno okruženje i adekvatne uslove za obuku i rad. Šablon kontrolne liste za provjeru minimalnih standarda zaštite zdravlja, sigurnosti i osposobljavanja izvršiocu granta obezbjeđuje MOR-ov projekat.
- **Dodatne naknade:** Izvršilac granta vodi računa da samohranim roditeljima i majkama bude obezbijeđena mogućnost čuvanja djece tokom izvođenja obuke. Naknada za prevoz ili prevoz biće obezbijeđena korisnicima/cama čije je mjesto boravka udaljeno 8 km ili više od objekta u kom se vrši obuka, pod uslovom da ne postoji neka druga mogućnost obuke u blizini prebivališta korisnika.

Napomena: Izvršiocu grantova su obavezni da se vode principom zaštite interesa krajnjih korisnika, što podrazumijeva da modaliteti podrške trebaju osigurati da krajnja korisnica ne prima podršku na način koji njezin položaj može učiniti nepovoljnijim ili je izložiti rizicima koji proističu iz zakonskih propisa. Na primjer, ukoliko je krajnja korisnica nezaposlena i obučava se na temelju ugovora o stručnom osposobljavanju, iznos naknada koji krajnja korisnica prima ne smije preći prag koji je dovodi u rizik da bude brisana iz evidencije nezaposlenih osoba, ukoliko je takav prag propisan u određenoj administrativnoj jedinici. Izvršilac granta je, u tom smislu, dužan pronaći odgovarajuće načine pružanja pojedinačnih usluga koje ne afektiraju krajnju korisnicu. Na primjer, uslugu prevoza može ugovoriti izvršilac granta. Princip zaštite interesa krajnjih korisnica ne može biti interpretiran na način da se krajnjim korisnicama ne isporuči usluga zbog potencijalnih rizika nego podrazumijeva iznalaženje zakonitog i etičnog načina za osiguranje usluga definisanih u ovom dokumentu. Potencijalne izazove i ograničenja u vezi sa pružanjem određenih usluga u skladu sa standardima utvrđenim u okviru ovoga dokumenta, podnosiocima prijedloga projekta trebaju identifikovati u fazi pripreme prijedloga te ih jasno naznačiti u prijedlogu zajedno sa ponuđenim potencijalnim rješenjima za prevazilaženje identifikovanih izazova/ograničenja.

Poslodavci kod kojih će se sprovoditi obuke na radnom mjestu trebaju biti navedeni u prijedlogu projekta i potpisati Sporazum o saradnji. Ukoliko se u toku realizacije projekta pojave novi poslodavci koji iskazuju interes za učešće u obukama, a ispunjavaju zadate uslove, oni dostavljaju potpisano pismo namjere izvršiocu granta prije sprovođenja obuke.

Praćenje: Učinak izvršioaca granta u realizaciji obuke na radnom mjestu mjeri se na osnovu tri pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su upisani na obuku na radnom mjestu, po polu (muškarci, žene), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
2. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su završili obuku na radnom mjestu, po polu (muškarci, žene), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
3. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi koji su i dalje zaposleni po isteku šest mjeseci nakon završetka programa obuke (prema polu, starosti i stepenu obrazovanja).*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navede metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za navedene pokazatelje.

KORAK 5.B: Obuka u ustanovi

Obuka u ustanovi obezbjeđuje se: (i) korisnicima koji su završili samo osnovno obrazovanje i nemaju stručne vještine za rad u određenom zanimanju; (ii) korisnicima koji su završili srednje obrazovanje koje nije stručno i tehničko (npr. gimnaziju) i treba da steknu vještine za dato zanimanje, i (iii) korisnicima koji su završili srednje stručno i tehničko ili visoko obrazovanje u oblastima zanimanja koje nisu tražena na tržištu rada, a potrebna im je prekvalifikacija da bi povećali svoju zapošljivost.

Kursevi obuke u ustanovi predviđaju da se najmanje 70% vremena obuke provede u obrazovnoj ustanovi (školi ili obrazovnom centru). Kursevi u ustanovi koje financira izvršilac granta: (i) za rezultat imaju pisano priznavanje edukativnih ishoda, i (ii) predviđeni su za zanimanja koja su tražena na tržištu rada, kako je utvrđeno na osnovu dostupnih informacija o tržištu rada.

Programi obuke u ustanovi moraju zadovoljiti sljedeće minimalne standarde:

- **Sadržaj obuke:** Sadržaj programa obuke u ustanovi: (i) definiše se prije početka obuke, (ii) počiva na odobrenim nastavnim planovima i programima i (iii) detaljno je naveden u individualnom planu obuke. U planu obuke navode se ishodi učenja koje korisnik treba da postigne i način provjere njihovog ostvarenja.
- **Osnovne vještine koje povećavaju zapošljivost:** Programi obuka u ustanovi obuhvataju obuku za sticanje osnovnih („mekih“) vještina koje povećavaju zapošljivost (kako učiti, timski rad, rješavanje problema, komunikacija i sl.). Ukoliko osnovne vještine koje povećavaju zapošljivost ne budu ugrađene u programe obuke, izvršilac grantova organizuje zasebnu radionicu sa fokusom na „meke“ vještine u trajanju od najmanje 20 sati, koju vode iskusni edukatori (sa najmanje tri godine iskustva).
- **Provjera ishoda učenja:** Obuka u ustanovi završava kvalifikacijom, odnosno ishodom učenja, koju je verificovala / akreditovala relevantna institucija. Izuzetno, ako određeno zanimanje ili region nema programe koji vode do zvanično priznatih ishoda učenja, može se prihvatiti obična potvrda koju će izdati registrovani organizator obuke ako je obrazloženje dokumentovano i argumentovano.
- **Dinamika i intenzitet:** Obuka u ustanovi traje najmanje dva, a najviše šest mjeseci, sa najmanje 100 časova obuke. Najmanje 75% vremena obuke odvija se kroz praktičnu obuku u radnom okruženju. Svako odstupanje mora biti adekvatno dokazano. Za kurseve koje je akreditovala nadležna institucija, trajanje i intenzitet savladavanja gradiva, kao i udio praktične u odnosu na teorijsku nastavu, određuju se odgovarajućim nastavnim planovima i programima, što znači da se ne primjenjuju kriteriji dinamike i intenziteta sa početka ovog paragrafa.
- **Organizatori obuke:** Obuku u ustanovi organizuju isključivo javne ili privatne ustanove za obrazovanje i obuke/osposobljavanje koje su registrovane kod nadležnog organa i akreditovane kao organizatori obrazovanja i obuke odraslih. Ukoliko akreditovani organizatori obrazovanja i obuke ne postoje na datoj lokaciji ili za određeno zanimanje, izvršilac granta može razmotriti angažovanje neakreditovanih organizatora pod uslovom da se dostave odgovarajući dokazi, odnosno obrazloženje o nužnosti takvog izbora. Ukoliko se izvršilac granta osloni na neakreditovane organizatore obrazovanja i osposobljavanja, dužan je voditi računa o kvalitetu programa obuke i o tome da ispunjavaju minimalne standarde zaštite zdravlja i sigurnosti, da posjeduju adekvatne objekte za obuku (šablon kontrolne liste za provjeru ispunjenosti navedenih minimalnih standarda obezbjeđuje MOR-ov projekat) i da imaju kvalifikovane edukatore (sa relevantnim stručnim vještinama i najmanje tri godine iskustva u datom zanimanju i/ili u svojstvu stručnog edukatora).
- **Naknada za obuku:** Troškovi obuke u ustanovi trebaju biti u potpunosti ili većinski pokriveni za korisnike obuke u ustanovi čiji profil pokazuje da su u riziku na tržištu rada i da ne mogu sami pokriti troškove obuke. Osim toga, korisnicima za koje se procijeni da su u riziku od napuštanja obuke zbog egzistencijalnih pitanja, odnosno zbog potrebe za povremenim i/ili neformalnim radom kojim osiguravaju prihode za život, potrebno je pružiti dodatnu naknadu u iznosu minimalne satnice ili što bliže iznosu minimalne satnice a da ne prekoračuje iznos koji potencijalno vodi do brisanja sa evidencije nezaposlenih ili gubitka drugih prava. U tom slučaju, korisnik se treba formalno obavezati na redovno prisustvo i završetak programa obuke.
- **Dodatne naknade:** Izvršilac granta vodi računa da samohranim roditeljima i majkama bude obezbijeđena mogućnost čuvanja djece tokom izvođenja obuke. Naknada za prevoz ili prevoz biće

obezbijeđena korisnicima čije je mjesto boravka udaljeno 8 km ili više od objekta u kom se vrši obuka, pod uslovom da ne postoji neka druga mogućnost obuke u blizini prebivališta korisnika/ce.

Organizatori obuke u ustanovi i organizatori obuke koji imaju zadatak da realizuju osnovne kurseve za povećanje zapošljivosti (sticanje mekih vještina) trebaju biti navedeni u prijedlogu projekta i potpisati Sporazum o saradnji.

Praćenje: Učinak izvršioca granta u realizaciji obuke u ustanovi mjeri se na osnovu tri pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su upisani na obuku u ustanovi, po polu (muški, ženski), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
2. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su završili obuku u ustanovi, po polu (muški, ženski), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
3. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi koji su i dalje zaposleni po isteku šest mjeseci nakon završetka programa obuke (prema polu, starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja) (mjeri MOR).*

Izvršilac grantova dužan je da u svojoj prijavi navede metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za navedene pokazatelje.

KORAK 6: Procjena individualnih kompetencija

Za korisnike koji uspješno završe obuku na radnom mjestu (KORAK 5.A) ili program obuke u ustanovi (KORAK 5.B), izvršilac granta organizuje nezavisnu provjeru stečenih kompetencija. Ovaj zadatak biće povjeren savjetnicima za napredno karijerno vođenje (vidjeti KORAK 5) sa ciljem da se ažurira profil kompetencija pojedinaca za ulazak na tržište rada.

Procjena individualnih kompetencija treba da zadovolji sljedeće minimalne standarde:

- **Dinamika:** Procjena se vrši tokom jedne sesije od 60 minuta po korisniku, najviše dvije sedmice nakon završetka kursa.
- **Procjena kompetencija:** Izvršilac granta može izabrati instrument za procjenu po svom nahođenju. Osnovni uslov je da instrument za procjenu korisniku bude jasan u pogledu: (i) percepirane relevantnosti završenog programa obuke; i (ii) stručnih i osnovnih vještina koje doprinose zapošljivosti, a koje je mlada osoba stekla za izabrano zanimanje.
- **Profil savjetnika za karijerno vođenje:** Osoblje izvršioca granta ili vanjski saradnici zaduženi za procjenu kompetencija (procjena vještina) moraju da imaju profesionalno iskustvo u andragogiji I/II karijernom vođenju / orijentaciji I/II upravljanju ljudskim resursima I/II stručnom osposobljavanju i obuci, uz prethodno iskustvo u organizovanju programa stručne provjere individualnih kompetencija.

Izvršilac granta može vršiti procjenu kompetencija koristeći interne kapacitete, ili angažovati pružaoce usluga (po osnovu ugovora) ili individualne stručnjake (po osnovu ugovora). Ukoliko izvršilac grantova odluči da u potpunosti ili djelimično angažuje pružaoce usluga ili individualne stručnjake kao vanjske saradnike, dužan je da prilikom podnošenja prijedloga projekta dostavi Sporazum o saradnji sa pružiocima usluga ukoliko su partneri na projektu (supodnosioci) ili pismo namjere ukoliko su vanjski pružaoce usluga, uključujući, u kraćim crtama, opis njihove misije, strategije i načina pružanja usluga i biografije stručnjaka/inja. U potonjem slučaju, MOR može zahtijevati dodatnu potvrdu spremnosti vanjskog pružaoce usluge da je spreman pružati usluge pod uvjetima koji su definisani u pismu namjere prije samog zaključivanja ugovora te, u slučaju supstancijalnih izmjena u odnosu na inicijalni prijedlog obustaviti finansiranje prijedloga projekta u skladu sa propozicijama iz Uputstva za podnosioc prijedloga projekta.

Praćenje: Učinak izvršioca granta u realizaciji procjene kompetencija mjeri se na osnovu dva pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi za koje je izvršena procjena kompetencija prema polu (muški, ženski), stepenu obrazovanja i starosnoj grupi (15-24 i 25-29).*
2. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi (i) koji smatraju da je obuka relevantna za njihove potrebe; (ii) koji su stekli stručne i osnovne vještine koje doprinose zapošljivosti za obavljanje izabranog zanimanja.*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navedu metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za navedene pokazatelje.

3.3. KOMPONENTA 3: PODRŠKA ZAPOŠLJAVANJU

KORAK 7.A. Obuka za traženje posla i podrška pri traženju posla

Obuka za traženje posla i podrška pri zapošljavanju obezbjeđuju se: (i) onim korisnicima koji su tokom KORAKA 4 (osnovne usluge karijernog vođenja) profilisani kao zapošljivi na tržištu rada, i (ii) onim korisnicima koji su uspješno prošli program obuke (KORAK 5.A i KORAK 5.B) i stekli kompetencije potrebne za obavljanje izabranog zanimanja (KORAK 6). Osnovni cilj ove linije usluga je opremiti ciljnu grupu vještinama potrebnim za samostalno kretanje na tržištu rada, prijavljivanje na upražnjena radna mjesta i/ili aktivne mjere politike zapošljavanja koje sprovođi JSZ.

Obuka za traženje posla i podrška pri zapošljavanju treba da ispunjava sljedeće minimalne standarde:

- **Dinamika:** Obuka za traženju posla i podrška pri traženju posla sastoji se od najmanje 20 sati grupnog savjetovanja tokom 30 dana za sve grupe korisnika. Ova linija usluga organizuje se i realizuje u roku od dvije sedmice od trenutka kada je osoba profilisana kao zapošljiva (KORAK 4), i u roku od dvije sedmice od procjene da osoba ima kompetencije potrebne za obavljanje izabranog zanimanja (KORAK 6).
- **Načini izvođenja:** Obuka za traženju posla i podrška pri traženju posla nudi se kroz grupne radionice u trajanju od najmanje dva i najviše šest sati po sesiji za najmanje 5 i najviše 10 učesnika po radionici.
- **Sadržaj:** Minimalan sadržaj obuke za traženje posla i usluga podrške pri traženju posla koje izvršilac granta treba da pruži ciljnoj grupi obuhvataju: (i) pripremu biografije i popunjavanje prijave za posao (4 sata, vidjeti Sekciju 3 publikacije MOR-a „Snalaženje na tržištu rada”); (ii) priprema za razgovor za posao (4 sata, vidjeti Sekciju 5 publikacije MOR-a „Snalaženje na tržištu rada”); (iii) planiranje traženja posla (4 sata, vidjeti Sekciju 4 u pomenutoj MOR-ovoj publikaciji); (iv) evaluaciju ponuda za posao (2 sata, vidjeti Sekciju 6 u MOR-ovoj publikaciji); i (v) dodatnu podršku koja je dostupna u JSZ (4 sata) organizovana u saradnji sa JSZ / lokalnim biroo za zapošljavanje, u cilju pružanja informacija o dostupnim aktivnim programima politike zapošljavanja, kriterijumima kvalifikovanosti, procesu prijavljivanja i drugim administrativnim uslovima.
- **Profil karijernih savjetnika:** Osoblje izvršioca granta ili vanjski saradnici zaduženi za izvođenje obuke za traženje posla i podršku pri zapošljavanju moraju imati profesionalno iskustvo u upravljanju ljudskim resursima, regrutovanju, traženju radne snage; I/ILI posredovanju pri zapošljavanju (npr. privatne agencije za zapošljavanje) I/ILI savjetovanju i podršci pri traženju posla (kao dio JSZ-a, organizacije civilnog društva, privatne agencije za zapošljavanje).

Izvršilac granta može pružati navedene usluge koristeći interne kapacitete, ili angažovati pružaoce usluga (po osnovu ugovora) ili individualne stručnjake (po osnovu ugovora). Ukoliko izvršilac granta odluči da u potpunosti ili djelimično angažuje pružaoce usluga ili individualne stručnjake kao vanjske saradnike, dužan je da prilikom podnošenja prijedloga projekta dostavi Sporazum o saradnji sa pružiocima usluga ukoliko su partneri na projektu (supodnosioci) ili pismo namjere ukoliko su vanjski pružaoce usluga, uključujući, u kraćim crtama, opis njihove misije, strategije i načina pružanja usluga i biografije stručnjaka/inja. U

potonjem slučaju, MOR može zahtijevati dodatnu potvrdu spremnosti vanjskog pružaoca usluge da je spreman pružati usluge pod uvjetima koji su definisani u pismu namjere prije samog zaključivanja ugovora te, u slučaju supstancijalnih izmjena u odnosu na inicijalni prijedlog obustaviti finansiranje prijedloga projekta u skladu sa propozicijama iz Uputstva za podnosiocce prijedloga projekta.

Praćenje: Učinak izvršioca granta u realizaciji obuke za traženje posla i podrške pri zapošljavanju mjeri se na osnovu tri pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su prijavljeni na radionicu za obuku za traženje posla i podršku pri traženju posla, po polu (muški, ženski), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program*
2. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su završili radionicu (obuku za traženje posla), po polu (muški, ženski), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
3. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi koji su zaposleni po isteku šest mjeseci nakon završetka obuke za traženje posla i usluga podrške pri traženju posla (prema polu, starosti i stepenu obrazovanja) (mjeri MOR).*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navede metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za navedene pokazatelje.

KORAK 7.B: Podrška za samozapošljavanje

Podršku za samozapošljavanje pruža izvršilac granta korisnicima koji su, tokom osnovnih sesija karijernog vođenja (KORAK 4), pokazali sklonost ka preduzetništvu, koji imaju stručne i preduzetničke vještine potrebne za vođenje poslovanja i koji su svjesni izazova povezanih sa otvaranjem svog preduzeća. Prethodno radno iskustvo je poželjno. Program podrške samozapošljavanju obuhvata (i) usluge poslovnog savjetovanja i savjetodavnog rada; (ii) obuku za formulisanje održivog plana poslovanja; (iii) bespovratna sredstva za pokretanje poslovanja od najmanje 2.700 dolara (cca. 5.000 KM); i (iv) tri naknadne mentorske sesije (po 4 sata).

Minimalni standardi koji se primjenjuju na program samozapošljavanja su sljedeći:

- **Dinamika:** Program podrške samozapošljavanju traje najmanje šest mjeseci i obuhvata najmanje 94 sata savjetovanja, savjetodavnog rada, obuka i mentorskih usluga.
- **Sadržaj podrške:** Izvršilac granta vodi računa da korisnici pohađaju sljedeće aktivnosti u okviru obuke: (i) 24 sata podrške (16 sati obuke i 8 sati mentorstva) u razvoju i validaciji poslovne ideje, istraživanju tržišta te izradi marketing plana; (ii) 24 sata podrške (16 sati obuke i 8 sati mentorstva) u provođenju analize dobavljača te izradi plana troškova odnosno plana proizvodnje/pružanja usluga; (iii) 24 sata podrške (16 sati obuke i 8 sati mentorstva) iz finansijskog planiranja, računovodstva, propisa i zakonskih obaveza; i (iv) 16 sati obuke o unapređenju poslovnih poduhvata (nakon registracije) na teme koje će biti definirane analizom potreba konkretne grupe korisnika – pruža se samo korisnicima koji budu izabrani za prijem bespovratnih sredstava; (v) 6 sati po korisniku (3 dvosatne sesije) individualnog mentorstva u unapređenju poslovnih poduhvata po korisniku granta – pruža se samo korisnicima koji budu izabrani za prijem bespovratnih sredstava, okvirno u drugom, četvrtom i šestom mjesecu poslovanja.
- **Bespovratna sredstva za otvaranje preduzeća:** Ova sredstva se isplaćuju korisnicima u dvije rate: 50% u roku od 15 dana nakon formalne registracije preduzeća, a preostalih 50% u roku 60 dana nakon registracije, a nakon odobrenja utroška sredstava iz prve tranše. Odabir korisnika za finansiranje vrši se na osnovu ocjene poslovnog plana.
- **Profil edukatora i mentora:** Najmanje 3 godine iskustva u izvođenju obuke za otvaranje preduzeća, uključujući planiranje poslovanja, finansije i računovodstvo, propise o poslovanju, marketingu i

prodaji za mala preduzeća. Izvršilac granta se obavezuje da će, ukoliko to bude potrebno, osigurati učešće edukatora u aktivnostima izgradnje kapaciteta (npr. obuka o BizUp metodologiji) koje provodi MOR a u skladu sa Uputstvom za podnosiocice prijedloga projekta.

Izvršiocice grantova mogu pružati navedene usluge i izvoditi programe koristeći interne kapacitete, ili angažovati pružaoce usluga (po osnovu ugovora) ili individualne stručnjake (po osnovu ugovora). Ukoliko izvršilac granta odluči da u potpunosti ili djelimično angažuje pružaoce usluga ili individualne stručnjake kao vanjske saradnike, dužan je da prilikom podnošenja prijedloga projekta dostavi Sporazum o saradnji sa pružaoциma usluga ukoliko su partneri na projektu (supodnosioci) ili pismo namjere ukoliko su vanjski pružaoци usluga, uključujući, u kraćim crtama, opis njihove misije, strategije i načina pružanja usluga i biografije stručnjaka/inja. U potonjem slučaju, MOR može zahtijevati dodatnu potvrdu spremnosti vanjskog pružaoца usluge da je spreman pružati usluge pod uvjetima koji su definisani u pismu namjere prije samog zaključivanja ugovora te, u slučaju supstancijalnih izmjena u odnosu na inicijalni prijedlog obustaviti finansiranje prijedloga projekta u skladu sa propozicijama iz Uputstva za podnosiocice prijedloga projekta.

Praćenje: Učinak izvršioца granta u realizaciji podrške samozapošljavanje mjeri se na osnovu četiri pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su upisani i prisustvuju uslugama savjetodavnog rada i poslovnog savjetovanja, po polu (muški, ženski), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
2. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su završili kompletan program obuke za otvaranje preduzeća, po polu (muški, ženski), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
3. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi, koji su dobili bespovratna sredstva za pokretanje preduzeća i koji su otvorili preduzeće, po polu (muški, ženski), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
4. *Ukupan broj mladih (15-29) u ciljnoj grupi koji su i dalje samozaposleni po isteku šest mjeseci nakon isteka podrške (prema polu, starosti i stepenu obrazovanja) (mjeri MOR).*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navede metoda sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za navedene pokazatelje.

KORAK 7.C: Subvencije za zapošljavanje

Subvencionisano zapošljavanje je program u okviru kog se preduzećima u privatnom sektoru daju finansijski podsticaji da zaposle korisnike koji nailaze na višestruke prepreke za ulazak na tržište rada ili zaposlenje (nisko obrazovanje i nedostatne vještine, duži periodi nezaposlenosti, nemotivisanost za rad). Ovaj program je, stoga, usmjeren na one korisnike za koje se tokom osnovnih usluga karijernog vođenja (KORAK 4) utvrdi da nailaze na višestruke prepreke za ulazak na tržište rada (teško zapošljivi). **Subvencije za zapošljavanje ne mogu se kombinovati sa drugim programima korisničkog puta.**

Subvencija preduzeću u privatnom sektoru daje se na period od 6 mjeseci, uz dodatnu obavezu da subvencionisanog radnika zadrži na radnom mjestu još najmanje 6 mjeseci. Visina subvencije vezuje se za minimalnu mjesečnu platu u određenoj administrativnoj jedinici (entitetu ili Brčko distriktu) i prilagođava se zavisno od stepena obrazovanja korisnika.

Izvršilac granta dužan je da zadovolji sljedeće minimalne standarde prilikom organizovanja i pružanja **subvencija za zapošljavanje:**

- **Dinamika:** Subvencija se daje na period od najviše 6 mjeseci, uz dodatnu obavezu partnerskih preduzeća da zadrže radnika još 6 mjeseci (program ukupno traje 12 mjeseci). Ugovor koji sklapaju partnerska preduzeća sa korisnicima u ciljnoj grupi zaključuje se na najmanje 12 mjeseci.
- **Visina subvencije:** Subvencija partnerskim preduzećima biće prilagođena stepenu obrazovanja mladog korisnika, na sljedeći način: (i) za korisnike sa osnovnim obrazovanjem, 90% bruto minimalne plate; (ii) za korisnike sa srednjom stručnom spremom 70% bruto minimalne plate; i (iii) za korisnike sa višim obrazovanjem 50% bruto minimalne plate. Subvencija se daju u vidu naknade koja se partnerskim preduzećima isplaćuje po podnošenju relevantnih platnih lista, u dvije rate: prva rata se isplaćuje nakon prva tri mjeseca zaposlenja, a preostali iznos po isteku subvencionisanog perioda. Napomena: U slučaju značajnije promjene iznosa minimalne bruto plate tokom realizacije Korisničkog puta, izvršioc granta može revidirati stope subvencija u dogovoru sa MOR-om.

Kriterijumi kvalifikovanosti za preduzeća: Preduzeća koja žele da sarađuju sa izvršiocem grantova na organizaciji i realizaciji subvencija za zapošljavanje moraju zadovoljiti sljedeće kriterijume kvalifikovanosti, odnosno:

- radi se o privatnom preduzeću ili neprofitnoj organizaciji, registrovanim u skladu sa važećim propisima;
- preduzeće je solventno i ne nalazi se u stečajnom postupku;
- preduzeće nema dugovanja prema državi u godini prije podnošenja zahtjeva, npr. na ime poreza i doprinosa sa penzijsko osiguranje;
- preduzeće nema zaostalih plata u godini prije podnošenja zahtjeva, što se dokazuje potpisanom izjavom;
- preduzeće ima najmanje tri (3) zaposlena, osim vlasnika preduzeća;
- preduzeće nije otpustilo nijednog zaposlenog tokom šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva, osim iz opravdanih razloga, utvrđenih Zakonom o radu;
- preduzeće se ne nalazi na spisku subjekata koji su sankcionisani od strane inspektorata za rad zbog povrede prava zaposlenih.

Dodatne obaveze preduzeća: Partnerska preduzeća su dužna da sa korisnikom potpišu ugovor o radu na period koji je najmanje dvostruko duži od perioda za koji se daje subvencija. Ukoliko preduzeće otpusti korisnika prije isteka navedene obaveze, dužno je da vrati pun iznos isplaćene subvencije. Tokom radnog odnosa sa nezaposlenim korisnikom, partnersko preduzeće je dužno da poštuje sve obaveze iz zakona kojima su uređeni rad, porezi, socijalno osiguranje i zaštita zdravlja i bezbjednosti na radu.

Podnositelj prijedloga projekta prilikom podnošenja prijedloga projekta dostavlja Sporazum o saradnji sa identifikovanim poslodavcima u skladu sa Uputstvom za podnosioc prijedloga projekta. Ukoliko se u toku realizacije projekta pojave novi poslodavci koji iskažu interes za učešće u programu subvencionisanja zapošljavanja, a ispunjavaju zadate uslove i izvršilac granta je spreman da uđe u partnerski odnos, oni dostavljaju potpisano pismo namjere izvršiocu granta prije izdavanja ugovora o radu krajnjem korisniku. Izvršilac granta vodi listu potencijalnih partnerskih preduzeća koja se mogu angažovati u svrhu zapošljavanja ukoliko neko preduzeće odluči da napusti program.

Izvršilac granta dostavlja pisma o namjerama dva preduzeća koja žele da zaposle minimalan broj korisnika kako je navedeno u Pozivu za dostavljanje prijave. Izvršilac granta vodi listu potencijalnih partnerskih preduzeća koja se mogu angažovati u svrhu zapošljavanja ukoliko neko preduzeće odluči da napusti program.

Praćenje: Učinak izvršioca granta u realizaciji subvencija za zapošljavanje mjeri se na osnovu tri pokazatelja:

1. *Ukupan broj mladih (15-29) koji pripadaju ciljnoj grupi, koji su zaposleni u partnerskim preduzećima, po polu (muški, ženski), starosnoj grupi (15-24 i 25-29) i stepenu obrazovanja na ulasku u program.*
2. *Ukupan broj mladih (15-29) koji pripadaju ciljnoj grupi, a koji su i dalje zaposleni u istom partnerskom preduzeću šest mjeseci nakon završetka dvanaestomjesečnog programa (prema polu, starosti i stepenu obrazovanja) (mjeri MOR).*
3. *Ukupan broj mladih (15-29) koji pripadaju ciljnoj grupi, a koji su i dalje zaposleni u nekom drugom preduzeću šest mjeseci nakon završetka dvanaestomjesečnog programa (prema polu, starosti i stepenu obrazovanja) (mjeri MOR).*

Izvršilac granta dužan je da u svojoj prijavi navede metode i sredstva na osnovu kojih će pružiti dokaze za pokazatelj br. 1. Izvršilac granta je dužan sa MOR-om podijeliti podatke o krajnjim korisnicima koji su zaposleni kroz KORAK 7.B i koji će biti kontaktirani za potrebe mjerenja indikatora br. 2 i 3, a uz prethodnu pismenu saglasnost korisnika.